

EEN NEDERLANDSE IN PARIJS

OOHLALA!

Annemiek Wortel is in alles een Parisienne, druk gesticulerend, vlot pratend, klein en frêle. Stevig, elegant maar toch sportief en druk druk druk telefoon aan het oor. Toch knap van een vrouw die zo Hollands als het gras is. Ze pendelt tussen Hillegom, Parijs en Le Mans.

In de jaren tachtig bood Nyenrode een Double Degree-programma aan met de Grande École de Commerce van Lyon, destijds École Supérieure de Commerce de Lyon (ESCL). Per jaar mochten twee Nyenrodianen in de culinaire hoofdstad van Frankrijk studeren, waaronder Annemiek. 'Lyon is als studentenstad misschien niet voor de hand liggend', vertelt ze. 'Maar ik had destijds een aantal afwegingen om er naartoe te willen. Ik vond Frankrijk altijd al een spannend land, op vakantie, mijn eerste vriendjes, ik vond de taal mooi, ik hield van de chansons. Ik hoefde op Nyenrode de Franse lessen niet te volgen omdat ik bij acclamatie al een acht had. De talensectie vond het leuk, zo'n studente met een talenknobbel. Ik wilde graag de managementkant van de Latijnse landen op, Spanje, Frankrijk, Italië. Ik kon naar Parijs, en dan ook nog studeren in Barcelona, maar dan had ik Nyenrode niet afgerond. Nyenrode bood met Lyon de mogelijkheid om in een "Double Degree Program" aan beide universiteiten een titel te behalen, de in Nederland erkende doctoraal-titel en het in Frankrijk zeer begeerde Diplôme de Grande École. Ik koos dus voor Lyon.

Samen met twee andere Nyenrodianen, **Edwin van Houten (19820059)** en **Cor Spaapen (19820112)**, toog ze naar het zuiden van Frankrijk. De studenten werden ondergebracht in een flatgebouw in de buurt. 'In een buitenwijk, onder de tunnel door, zoals dat daar heet. Het was een mooi programma van een vol studiejaar, waarvan drie maanden stage. Ik deed die in hartje Parijs. Aan het eind van het tweede studiejaar nog drie weken terug voor eindexamens.' Het leven in Lyon beviel prima. Annemiek: 'Lyon is de culinaire hoofdstad van Frankrijk, ik kwam tien kilo zwaarder terug. In de mensa kreeg je voor 8 francs een driegangenmenu, echt goed eten, plat du jour. Heb ik tripes leren eten, pens. Kreeg ik zo'n bordje raar oranje spul voor mijn neus. Het ruikt een beetje gek, maar het is hartstikke lekker. En de soep! Alle restjes gaan de blender in, verrukkelijk.'

Na de studie moest er een keuze gemaakt worden tussen de liefde voor Frankrijk en die voor een vriend. 'Ik liep stage bij L'Oréal, erg leuk, toch ben ik daar niet blijven werken. Mijn toenmalige vriend sprak geen woord Frans, mede daarom ben ik in Brussel gaan werken. Frans- en Nederlandstalig.'

In het hart

Maar Frankrijk bleef altijd in haar hart. Na een tijdje Brussel keerde ze terug in Parijs en ging werken in, onder meer, de uitgeefwereld. Het glazen plafond bestaat niet in Frankrijk,

WIE IS...

ANNEMIEK WORTEL
(19820136)

NYENRODE ALUMNI VCV

Is hoofdredacteur van Van Verre en jaarvertegenwoordiger. Was actief in het Hoofdbestuur van Nyenrode Alumni VCV.

WOONT IN

Hillegom, Parijs en Le Mans. Beschouwt Hillegom momenteel als haar hoofdverblijfplaats.

OPLEIDING

BBA en IMBA Nyenrode Master-programma EM Lyon Business School

WERK

RJR Nabisco, Unilever, Aegon Reed-Elsevier (tegenwoordig Redex), Président-Directeur Général Business Information divisie Zelfstandig adviseur voor het midden- en kleinbedrijf ParisScarabee Househunters

BOEK

The Lord of the Rings van J.R.R. Tolkien

FILM

One flew over the cuckoo's nest met Jack Nicholson

racine@xs4all.nl

‘HET GLAZEN PLAFOND BESTAAT NIET IN FRANKRIJK. JE WORDT ALS VROUW SERIEUS GENOMEN, DAT WAS EEN VERADEMING.’

constateerde ze met opluchting. ‘Je wordt als vrouw serieus genomen, dat was een verademing. Franse mannen staan te boek als chauvinistisch en macho, en dat zijn ze veelal ook, maar Fransen zien uiterlijk los van het intellect, ze flirten graag, ook op kantoor is er veel galanterie, maar je kunt sexy én intelligent zijn. Er zijn ook veel meer hooggeplaatste vrouwen bij de overheid en in het bedrijfsleven dan in Nederland.’

Galanterie

Hoffelijkheid is bon ton. ‘Zelfs in zo’n grote, ruige wereldstad als Parijs, die echt wel wat groter is dan Amsterdam met acht miljoen inwoners. Maar ook daar blijft men hoffelijk. Fransen zijn zich ervan bewust dat men beleefd met elkaar om moet gaan. Ik vind het, nog altijd, een intelligente samenleving. Er is veel publiek debat, le discours public, op hoog niveau. Natuurlijk is er ook armzalig vermaak, bijvoorbeeld op tv, zoals in Italië. Maar intellect staat in hoog aanzien, men gaat graag de discussie aan. Als je daarvan houdt, zit je goed. Woordspelletjes, daar is men dol op. In Parijs zijn de mensen ongeduldig, dat is zo. Maar er is erg veel waardering voor als je het wel goed doet. Als je zelf de

hoffelijkheid oppakt, dan ziet men dat en dat waardeert men. Dan tel je ook meteen mee. Het is een toelatingscriterium.’ De taal spreken is essentieel. ‘Ik heb Franse les gegeven hier in Nederland aan mensen die zich wilden vestigen in Frankrijk. Het is niet zo dat je niets kunt beginnen in Frankrijk zonder dat je de taal spreekt, maar het is zoveel leuker en fijner als je het wel doet. De getallen bijvoorbeeld zijn behoorlijk lastig. En omzetcijfers en prijzen zijn toch echt getallen.’ Inherent aan het taalbegrip is het onderkennen van een andere definitie van tijd. ‘A tout de suite betekent nu meteen’, zegt ze. ‘Dans une minute betekent met een minuut of tien, dans dix minutes is nog wel vandaag, maar later op de dag. Maar à plus tard – tja, dan heb je geen afspraak. Als je wilt dat iemand meteen komt, moet je dat ook verduidelijken.’ De Fransen zelf denken bovendien dat iedereen buiten de landsgrenzen een aardig mondje Frans spreekt. Annemiek: ‘Als er een aardbeving is geweest in bijvoorbeeld Venezuela, weten de media het enige slachtoffer te vinden dat toevallig wat Frans spreekt. En Fransen gaan zelf niet veel naar het buitenland op vakantie, want alles is te vinden in eigen land.’

Scarabee

In 2006 stopte ze met werken – om vervolgens een eigen bedrijf te beginnen: ParisScarabee, gespecialiseerd in househunting in Parijs. Samen met echtgenoot Frank. ‘We richten ons specifiek op de woningmarkt in Parijs. In Parijs is de woningmarkt extreem complex. Kafkaësk zoals dat in Frankrijk heet. Ik werkte al jaren in Parijs, en wilde niet enkel in Hillegom wonen, ik wilde echt een plekje in Parijs hebben. En we wilden ons geld ook graag beleggen in onroerend goed. De aankoop van ons eerste appartement in Parijs was een vervreemdende ervaring. Niemand belde terug, niemand kwam een afspraak na en makelaars kwamen met de raarste dingen aanzetten. Er was, is, in Parijs een compleet overspannen woningmarkt. Een pand kopen is er juridisch

IN PARIJS?

Vijf geheimtips:

- Le Bon Marché, die andere chique kooptempel op de Rive Gauche
- Apéritif in de top van de Tour Montparnasse: zie je de Eiffeltoren echt goed
- Neem de bus in plaats van de metro
- Pâtisserie van banketbakkerij Gerard Mulot in de rue de Seine
- Musée de la Chasse et de la Nature in de rue des Archives, vooral de opgezette ijsbeer.

complex, met elk pand is wel wat en het is zonder extra inspanning en oplettendheid bijna nooit goed geregeld. Je koopt heel gauw een kat in de zak. Ik zag de kans om een bedrijf te beginnen, heel simpel met een advertentie op Marktplaats. Vervolgens ging de telefoon en hadden we een klant. En zo groeide het bedrijf door. ParisScarabee is een verwijzing naar een fraaie Art Nouveau-versiering van een kever, op de tegel van ons pand. Vond ik een leuke fancy naam. We bestaan nu een aantal jaar, en de woningmarkt is er nog even ingewikkeld.’ Ze woont tegenwoordig beurtelings in Hillegom, in Parijs en in de omgeving van Le Mans (wroemmm), waar ze een buitenhuis heeft (in de streek tussen Parijs en Normandië). ‘Frankrijk heeft een groot aantal heel interessante steden naast Parijs’, vertelt ze. ‘Lyon, Metz, Nancy. Le Mans hoort daar zeker bij.’

Macron

De terreuraanslagen in Frankrijk raakten de samenleving diep. Naast de emotionele kant waren er ook financiële consequenties. ‘Het toerisme heeft een grote klap gekregen’, stelt Annemiek. ‘Een tijdlang was er weinig belangstelling meer voor Parijs als vakantiebestemming. We hebben een pand achter Le Bon Marché, een warenhuis van aparte klasse waar veel Aziaten komen. Dat was echt minder na de aanslagen. Het was te zien aan het

straatbeeld. Ook de Amerikanen haakten af. Bij restaurants waar je altijd moest reserveren kon je opeens zo naar binnen. Maar inmiddels is het bijna allemaal weer terug op het niveau van voor de aanslagen.’

Ze roemt de veerkracht van de onverzettelijke Fransen, maar wijst ook meteen op het effect van Macron, de nieuwe president die met zijn En Marche-beweging zoveel nieuw elan brengt in de Franse politiek. ‘Giscard d’Estang en Mitterrand maakten in hun tijd ook veel los, maar Macron spant de kroon’, vertelt ze. ‘Macron is modern, spreekt goed Engels. Hij heeft in het bedrijfsleven gewerkt en weet dat alles wat je uitgeeft ook betaald moet worden. Hij brengt al die vrijwilligers op de been, om te canvassen langs de deuren. Ik ken maar weinig mensen die geen waardering voor Macron hebben.’

De arbeidsmarkt wordt gezien als één van de grote uitdagingen voor Macron. Frankrijk kan gebukt gaan onder de druk van de vakbonden en de onvermijdelijke stakingen. ‘Stakingen zijn een ritueel’, legt Annemiek uit. ‘Toen ik in Parijs werkte, legden mijn journalisten ook het werk neer toen ik zeven mensen moest ontslaan. Maar dat is het signaal dat er onderhandeld moet worden. Je moet iets toegeven, je moet een concessie doen, dat hoort zo. Dan kun je bijvoorbeeld iemand langer in dienst houden en pas na een halfjaar ontslaan. Het is als een spel. Maar ik ken geen enkele Fransman die niet bereid is om hard te werken. Iedereen is trots op zijn werk, zeker de ambachtslieden. Veertig uur per week is heel normaal, werken als de kinderen ziek zijn ook, overwerk idem dito, van een kilometervergoeding heeft nog nooit iemand gehoord.’

En ja, er is bureaucratie. ‘Neem je zwemdiploma en je busabonnement mee, zeg ik altijd tegen mensen die zich in Frankrijk willen vestigen. Hoe meer documenten je kunt overhandigen, des te beter.’ Maar, zo stelt ze, het is een bureaucratie waarmee je kunt werken. ‘Als Fransen iets ter hand nemen, doen ze het goed. Dan is het ook mooi en goed geregeld, denk aan de publieke voorzieningen, het openbaar vervoer is echt perfect, de wegen, La Défense is een heel succesvolle wijk. Het kan weleens even duren, maar als er dan iets van de grond komt, is er ook goed over nagedacht.’ Het beeld van de Nederlanders, op weg naar het zuiden in een lange optocht van caravans vol met aardappels, leeft volgens haar alleen op het platteland. ‘In de steden kijkt men toch met milde afgunst naar Nederlanders. We doen maar waar we zin in hebben, kopen onroerend goed, zijn harde werkers, spreken hun taal. Maar we zijn ook kooplui, huursoldaten, mercenaires. We vechten voor wie het meest betaalt. Een cynisch, maar waarheidsgetrouw beeld.’ En tussen de Franse lunch en het Hollandse broodje kaas weet ze een prachtig compromis te vinden als favoriete lunch: versgebakken baguette met rauwmelkse Hollandse kaas.